

**การศึกษาความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษา
เพื่อวางแผนการผลิตกำลังคนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง
A Study on Higher Education on Manpower Needs for Manpower
Production Planning in the Lower Central Province**

สุรัชย์ เทียนขาว*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษา เพื่อวางแผนการผลิตกำลังคนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2) เปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาเพื่อวางแผนการผลิตกำลังคนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 3) เสนอแนะแนวทางในการผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดและผู้บริหารของสถานประกอบการที่มีทุนจดทะเบียน 30 ล้านบาทขึ้นไปในจังหวัดราชบุรี และสุพรรณบุรี จำนวนทั้งสิ้น 270 คน ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารในภาคราชการและเอกชน จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับและแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาด้านสาขาวิชา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สาขาวิชาที่มีความต้องการระดับมากที่สุด 2 สาขาวิชา ระดับมาก 44 สาขาวิชา ระดับปานกลาง 27 สาขาวิชา ระดับน้อย 10 สาขาวิชา และน้อยที่สุด 1 สาขาวิชา ส่วนคุณลักษณะของกำลังคนโดยภาพรวมมีความต้องการระดับมาก ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด คือ บุคลิกอุปนิสัย 2) เปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาด้านสาขาวิชา จำแนกตามประเภทของหน่วยงานไม่มีแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับสถานที่ตั้งของหน่วยงาน ส่วนด้านคุณลักษณะของกำลังคนพบว่าหน่วยงานราชการและหน่วยงานภาคเอกชนมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามสถานที่ตั้งของหน่วยงานพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางการผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษา 3.1 ปรับปรุง/ พัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรี เน้นสาขาวิชาที่มีความต้องการระดับมาก-มากที่สุด 3.2 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครอบคลุมด้านความรู้ทักษะและบุคลิกภาพอุปนิสัย โดยเน้นด้านบุคลิกภาพอุปนิสัยเป็นลำดับสำคัญลำดับแรก และ 3.3 สถาบันอุดมศึกษาควรร่วมมือกับสถานประกอบการและหน่วยราชการกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ในการจัดการศึกษา

คำสำคัญ: ความต้องการกำลังคน กำลังคนระดับอุดมศึกษา การผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษา

*ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

Abstract

The purposes of this study were to 1) study the higher education on manpower needs for manpower production planning in the Lower Central Province Cluster-1 2) compare the differences on higher education on manpower needs of manpower production planning in the Lower Central Province Cluster-1 and 3) propose guidelines for manpower production at the higher education on according to demands of the job market. The study samples were the officers of province publics' organizations and the private executives of companies with a capital exceeding 30 million baht in two provinces in the Lower Central Province Cluster-1 with 270 samples. The respondents were 102 people, being the officers of provincial public organizations by purposive sampling method and 168 private executives of the company with capital exceeding 30 million baht, selected by simple random sampling method. Data were collected by the questionnaires.

The reliability of the questionnaires was 0.96. Statistics used for data analysis were mean, standard deviation and t-test. Data from the open-ended question were analyzed. The research findings by content analysis were: 1) the overall of higher education on for manpower needs of 84 fields was at a moderate level, there were the two fields highest needed and one discipline was at the lowest level. The twentyseven fields were at a moderate level, fortyfour fields were at a high level and ten fields were at a low level. By overall needs of manpower's characteristics were at a high level. The characteristic highest needed was the appropriate personality traits. When comparing the manpower needs for all fields by the types of organizations, there was no statistically significant difference at .05. There was no statistically significant difference at .05 by the places of organizations. As to the needs of manpower's characteristics, there was statistically significant difference at .05 by the types of organizations. By the places of organizations, it was found that there was no statistically significant difference at .05. The proposal for higher education on manpower production consisted of three aspects. They are: 1) the higher education institutions in the Lower Central Province Cluster-1 should improve or develop undergraduate curriculum according to the fields highest and high level needed, 2) providing co-curricular activities or programmes for students should base on the characteristic needs of the province cluster and 3) having agreements with private companies and public organizations in the local area for manpower production.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งได้แก่ หลักสูตรอนุปริญญา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับปริญญาตรี และระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี การศึกษาระดับนี้เป็นการสร้างกำลังคนระดับสูงให้กับประเทศ สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสูงให้กับประเทศ และมีบทบาทสำคัญยิ่งในการผลิตกำลังคน และทรัพยากรทางปัญญาระดับสูงของประเทศ ในการผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษา ที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดปัญหาบางประการดังที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ระบุไว้ว่า “ปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทยที่หลายฝ่ายเป็นห่วงคือ ความไม่สอดคล้องระหว่างการผลิตบัณฑิตกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งหากไม่รีบแก้ไขหรือป้องกัน จะส่งผลกระทบต่อเชิงลบในวงกว้าง การแก้ไขปัญหานั้นที่ผ่านมา ใช้การปล่อยให้เกิดตลาดทำงานโดยผลักดันให้มหาวิทยาลัยของรัฐออกนอกระบบและสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของภาคเอกชนมากขึ้น ซึ่งการใช้กลไกตลาดในการจัดการศึกษาอาจไม่สามารถแก้ปัญหาการผลิตบัณฑิตที่ไม่ตอบสนองต่อตลาดแรงงาน เนื่องจากมีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงาน เนื่องจากมีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงาน เนื่องจากมีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงาน” (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์, 2557) ปัญหาดังกล่าวนี้กระทรวงศึกษาธิการโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนปัจจุบัน (นายจุรินทร์ ฉายแสง) ได้แถลงนโยบายประการหนึ่งด้านอุดมศึกษาที่ต้องการแก้ไขปัญหาให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดให้มีการศึกษาแนวโน้มความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาของประเทศในสาขาวิชาต่างๆ และประกาศให้มหาวิทยาลัยและสาธารณชนทุก ๆ สามปี ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับกรอบการวิจัยตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2557 ข้อ 11 การศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ในข้อ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาระบุในข้อ 5.1 การวิจัยเพื่อการศึกษาสภาพการผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษาและ

แนวโน้มความต้องการกำลังคนของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2556) จากการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่องการศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ได้ระบุว่าประเด็นปัญหาที่สำคัญในการผลิตกำลังคนของประเทศนั้นสถาบันการศึกษาเลือกผลิตกำลังคนไปตามขีดความสามารถทางทรัพยากรของตนทำให้เกิดปัญหาคนว่างงานพร้อมไปกับการขาดแคลนกำลังคน และก่อให้เกิดสภาพความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสรรคและอุปทาน และในโครงการวิจัยการศึกษาความต้องการกำลังคน เพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศแผนปฏิบัติการในระดับกลุ่มจังหวัด (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2555) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 อยู่ในกลุ่มที่ถูกศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับตลาดแรงงานระดับปริญญาตรีประการหนึ่ง (ข้อ 2) คือ ปรับปรุงการผลิตกำลังคนในระดับปริญญาตรีให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยเกณฑ์ต่ำสุดจะต้องลดการผลิตบัณฑิตที่ตลาดมีความต้องการถดถอยลง และมุ่งเน้นการผลิตบุคลากรสายวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพให้มากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ มีขีดความสามารถที่จะทำวิจัย เพื่อทราบความต้องการของท้องถิ่น และของประเทศได้แล้ว ใช้ข้อมูลในการวิจัยตลาดแรงงานมาช่วยกำหนดสายการผลิตที่เป็นที่ต้องการของตลาด สำหรับข้อมูลข่าวสารสนเทศที่เป็นความต้องการของประเทศทั้งในภาครัฐและเอกชน แม้รัฐบาลโดยกองทุนเพื่อการศึกษา (กยศ.) จะได้ประกาศสาขาวิชาที่เป็นความต้องการหลักและมีความชัดเจนของการผลิตกำลังคนระดับปริญญาตรีก็ตาม ในสภาพที่เป็นอยู่ก็ยังไม่มียุทธศาสตร์พื้นฐานยืนยันว่ามีความต้องการจริงหรือไม่ ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกันระหว่างอุปสงค์และอุปทาน เพื่อแก้ปัญหาอุดมศึกษาของประเทศและเห็นว่าข้อมูลสารสนเทศในด้านสาขาวิชา และคุณลักษณะของกำลังคนระดับอุดมศึกษาตามที่ตลาด

แรงงานทั้งภาครัฐและเอกชนต้องการที่ทันสมัย ถูกต้อง ครบถ้วนเป็นความจำเป็นจำเป็นอย่างยิ่งต่อการวางแผนและกำหนดนโยบายการศึกษาในส่วนของการผลิตบัณฑิตในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ที่เป็นตลาดแรงงานในภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ได้คำตอบว่าตลาดแรงงานมีความต้องการกำลังคนที่จะสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาใด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนที่ต้องการมีอะไร มีความต้องการแตกต่างกันหรือไม่รวมทั้งแนวทางการผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษาควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาเพื่อวางแผนการผลิตในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 จำแนกตามประเภทของหน่วยงานและพื้นที่ตั้งของหน่วยงาน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในขอบเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ประกอบด้วย จังหวัดราชบุรี นครปฐม กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำวัดและผู้บริหารหน่วยงานเอกชนที่เป็นสถานประกอบการที่มีการจดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยมีเงินทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 30 ล้านบาทขึ้นไป โดยศึกษาในพื้นที่ 2 จังหวัดได้แก่ ราชบุรี และสุพรรณบุรี เท่านั้น
2. ตัวแปรที่ทำการศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ ประเภทของหน่วยงานและพื้นที่ตั้งของ

หน่วยงานราชการและองค์กรธุรกิจ (สถานประกอบการ) ตัวแปรตาม คือ ความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาเพื่อวางแผนการผลิตในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยดังต่อไปนี้

1. กำลังคนระดับอุดมศึกษา หมายถึง กำลังแรงงานที่เป็นประเภทปัญญาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน
2. ความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษา หมายถึง ความต้องการแรงงานระดับปริญญาตรีของตลาดแรงงานในหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ประกอบด้วย จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี นครปฐม และสุพรรณบุรี โดยมุ่งเน้นความต้องการกำลังคนด้านสาขาวิชาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. สาขาวิชา หมายถึง สาขาวิชาในกลุ่มสาขาวิชาตามประกาศคณะกรรมการกองทุนเพื่อการศึกษา เรื่อง กำหนดหลักสูตร/ประเภทวิชา/สาขาวิชาที่เป็นความต้องการหลักและมีความชัดเจนของกำลังคนสำหรับนิสิตหรือนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการปีการศึกษา 2555 พ.ศ. 2555 สำหรับผู้ขอรับทุนการศึกษาแบบต้องใช้คืนในระดับปริญญาตรี

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนระดับอุดมศึกษา หมายถึง คุณสมบัติของกำลังแรงงานระดับปริญญาตรีในด้านความรู้ ด้านทักษะ และบุคลิกอุปนิสัยตามที่ตลาดแรงงานในหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ต้องการ โดยใช้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์หรือยุคใหม่ตามนโยบายการพัฒนาบัณฑิตอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2554-2558 ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นกรอบนำทางในการศึกษา

5. หน่วยงานราชการ หมายถึง ส่วนราชการ ระดับจังหวัดที่กระทรวง ทบวง กรม ได้ตั้งขึ้นมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการกระทรวง ทบวง กรม นั้น ประจำจังหวัด แต่ละจังหวัด โดยมีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารับผิดชอบ

6. หน่วยงานเอกชน/องค์กรธุรกิจ หมายถึง สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สภาหอการค้าจังหวัด ชมรมธนาคารจังหวัด สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัด และสถานประกอบการที่จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยมีทุนจดทะเบียน 30 ล้านบาทขึ้นไปในจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. หัวหน้าส่วนราชการจังหวัดในส่วนราชการ ประจำจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 4 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี และสุพรรณบุรี จำนวน 204 คน

2. ผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชน (สถานประกอบการ) ที่มีทุนจดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ตั้งแต่ 30 ล้านบาทขึ้นไป

ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี และสุพรรณบุรี โดยศึกษาใน 2 จังหวัดได้แก่ จังหวัดราชบุรี และสุพรรณบุรี จำนวน 270 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ในขั้นตอนแรก คือ สุ่มตัวอย่างในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 จำนวน 4 จังหวัดให้เหลือ 2 จังหวัด ด้วยวิธีการจับฉลากได้ จังหวัดสุพรรณบุรี และราชบุรี ในส่วนที่เป็นส่วนราชการ ประจำจังหวัดในจังหวัดตัวอย่างกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดๆ ละ 51 คน รวมเป็น 102 คน

เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) การเลือกตัวอย่างประชากรจากหน่วยงานภาคเอกชนใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ในส่วนที่มาจากสภาอุตสาหกรรมจังหวัด สภาหอการค้าจังหวัด ชมรมธนาคารจังหวัดและสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัด ในจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 8 คน ประธานสภา/ชมรมเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนสถานประกอบการในจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดราชบุรีสถานประกอบการจำนวน 168 แห่ง และจังหวัดสุพรรณบุรีจำนวน 102 แห่ง รวมทั้งสิ้น 270 แห่ง กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางแสดงขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข, 2551, หน้า 151) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 170 แห่ง หลังจากนั้นนำมากำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับสถานประกอบการในจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างสถานประกอบการจังหวัดราชบุรี 106 แห่ง และจังหวัดสุพรรณบุรี 64 แห่ง รวมทั้งสิ้น 170 แห่ง และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากสถานประกอบการในจังหวัดตัวอย่าง โดยผู้บริหารของสถานประกอบการเป็นผู้ให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 ความต้องการกำลังคนระดับปริญญาตรี ด้านสาขาวิชา ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 84 ข้อ ตอนที่ 3 ความต้องการกำลังคนในระดับปริญญาตรี ด้านคุณลักษณะของกำลังคน ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ และตอนที่ 4 ข้อเสนอ

แนะวิธีการ/ แนวทางการผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษา ตามความต้องการของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด (open-ended form)

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข่งยกร่างแบบสอบถาม หากคุณภาพของเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการและผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชน (สถานประกอบการ) ในจังหวัดลพบุรีและสระบุรี จำนวน 30 ฉบับ หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Package) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาด้านสาขาวิชาและคุณลักษณะของกำลังคนระดับอุดมศึกษาโดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับ อุดมศึกษาในด้านสาขาวิชาและคุณลักษณะของกำลังคนระดับอุดมศึกษาจำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่สังกัด และสถานที่ตั้งของหน่วยงานด้วยสถิติทดสอบที (t-test) และวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดเพื่อเสนอแนะแนวทางในการผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษาคามความต้องการของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอเป็นความเรียงเป็นรายชื่อในรูปของความถี่และคัดเลือกข้อความที่มีความถี่สูง 3 ลำดับแรกร่วมกับการวิเคราะห์สาขาวิชาและคุณลักษณะของกำลังคนที่มีความต้องการระดับมาก-มากที่สุด

ในแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เสนอเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการผลิตกำลังคน

ผลการวิจัย

ความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาด้านสาขาวิชา

ความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาในภาพรวมโดยเฉลี่ยผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการกำลังคนในด้านสาขาวิชา (84 สาขาวิชา) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายสาขาวิชาพบว่า มีความต้องการในระดับมากที่สุด จำนวน 2 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาโลจิสติกส์และการท่องเที่ยวและการโรงแรม ระดับมาก จำนวน 44 สาขาวิชา ได้แก่ อุตสาหกรรมบริการ ธุรกิจ อุตสาหกรรม ธุรกิจการบิน การบัญชี คอมพิวเตอร์ ธุรกิจ ซอฟต์แวร์และมัลติมีเดีย ัญมณีและเครื่องประดับ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งทอ นักบิน และเทคโนโลยีการบิน วิทยาศาสตร์พื้นฐาน พลังงานทดแทน วิศวกรรมอากาศยาน วิศวกรรมเกษตร วิศวกรรมชีวภาพ วิศวกรรมเซรามิกส์ วิศวกรรมอาหาร วิศวกรรมอุตสาหการ วิศวกรรมวัสดุโลหการ วิศวกรรมแมคคาทรอนิกส์ วิศวกรรมเหมืองแร่ วิศวกรรมสิ่งทอ วิศวกรรมโยธา-สิ่งก่อสร้าง เทคโนโลยีด้านวิศวกรรม เทคโนโลยีอุตสาหกรรม การออกแบบเครื่องประดับ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การออกแบบสิ่งทอ สถาปัตยกรรม เทคโนโลยีการเกษตร วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการอาหาร อุตสาหกรรมการเกษตร การพยาบาล อาชีวอนามัยและความปลอดภัย แพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์และสัตวแพทยศาสตร์ ความต้องการระดับปานกลาง พบว่า มีจำนวน 27 สาขาวิชา ได้แก่ เคมียประยุกต์ จุลชีววิทยา ชีวเคมี เซรามิกส์ เครื่องเคลือบดินเผา ปีโตรเคมี พอลิเมอร์ ยางวัสดุศาสตร์ สถิติ รั้งสีประยุกต์และไอโซโทป เครื่องหนัง เทคโนโลยีศิลปะ อุตสาหกรรม วิศวกรรมยานยนต์ วิศวกรรมเคมี วิศวกรรมชลประทาน วิศวกรรมน้ำ วิศวกรรมดิน วิศวกรรม

ระบบควบคุม วิศวกรรมโลจิสติกส์ วิศวกรรมการผลิต วิศวกรรมเครื่องมือ การออกแบบภายใน การออกแบบ อุตสาหกรรม การออกแบบแฟชั่น สิ่งทอ สหเวชศาสตร์ และการแพทย์พื้นบ้าน ความต้องการระดับน้อย มีจำนวน 10 สาขาวิชา คือ ศึกษาศาสตร์ ระบบสารสนเทศ วิทยาการ เคนเรื่อ วาริชศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางไม้ ฟิสิกส์ประยุกต์ วิศวกรรมเคนเรื่อ ศิลปกรรมศึกษา เกษศาสตร์ และการแพทย์แผนไทย ส่วนความต้องการ ระดับน้อยที่สุด คือ สาขาวิชาภาษาไทย

ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคน

ความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาใน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม โดยเฉลี่ยแล้วมีความ ต้องการในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนมีความต้องการใน ด้านบุคลิกอุปนิสัยมากที่สุด ด้านความรู้และด้านทักษะ มีความต้องการในระดับมาก

เปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับ อุดมศึกษาด้านสาขาวิชา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของกำลังคน

1. เปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับ อุดมศึกษาในด้านสาขาวิชา จำแนกตามประเภท หน่วยงาน จากการทดสอบค่าเฉลี่ยความต้องการ กำลังคนระดับอุดมศึกษาในด้านสาขาวิชา จำแนกตาม ประเภทหน่วยงาน คือ หน่วยงานราชการและหน่วย งานเอกชน/องค์กรธุรกิจ โดยรวมทุกสาขาวิชา พบว่า แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. เปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับ อุดมศึกษาด้านสาขาวิชา จำแนกตามพื้นที่ตั้งของ หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน/องค์กรธุรกิจ จากการทดสอบค่าเฉลี่ย ความต้องการกำลังคนระดับ อุดมศึกษาในด้านสาขาวิชา จำแนกตามจังหวัดพื้นที่ ตั้งของหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน/องค์กร ธุรกิจ โดยรวมทุกสาขาวิชาพบว่า แตกต่างกันอย่าง ไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. เปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับ อุดมศึกษา ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคน จำแนกตามประเภทของหน่วยงาน จากการทดสอบ ค่าเฉลี่ย ความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาด้าน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคน จำแนกตาม ประเภทของหน่วยงาน คือ หน่วยงานราชการและ หน่วยงานเอกชน/องค์กรธุรกิจ โดยรวมทุกด้าน พบว่า มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 โดยหน่วยงานเอกชน/องค์กรธุรกิจมีความ ต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษา ด้านคุณลักษณะที่พึง ประสงค์มากกว่า หน่วยงานราชการระดับจังหวัด

4. เปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับ อุดมศึกษาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคน จำแนกตามที่ตั้งของหน่วยงานราชการและหน่วยงาน เอกชน/องค์กรธุรกิจ คือจังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัด ราชบุรี โดยรวมทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่าง ไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะแนวทางการผลิตกำลังคนระดับ อุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนระดับ อุดมศึกษาของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1

1. ปรับปรุงหลักสูตร/พัฒนาหลักสูตรระดับ ปริญญาตรี ของสถาบันอุดมศึกษา โดยเปิดสอนสาขา ที่เป็นความต้องการระดับมากที่สุด 2 สาขาวิชา ได้แก่ 1) สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม และ 2) สาขา วิชาโลจิสติกส์เป็นลำดับแรก ส่วนสาขาวิชาที่ควรเปิด สอนพิจารณาจากสาขาวิชาที่เป็นความต้องการระดับ มาก จำนวน 44 สาขาวิชา ตามที่สถาบันมีความพร้อม

2. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแก่นักศึกษาทุก หลักสูตรให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเน้น ที่คุณลักษณะด้านบุคลิกอุปนิสัย เป็นลำดับความสำคัญ ลำดับแรก ส่วนความรู้และทักษะเป็นลำดับรองลงมา

3. แสวงหาความร่วมมือจากสถานประกอบการ ภาคเอกชนและหน่วยงานราชการในพื้นที่ภาคกลาง ตอนล่าง 1 เพื่อเป็นหุ้นส่วนทางด้านวิชาการ (industry-linked academic programme) โดยมีข้อตกลงร่วมกัน

ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการ/
หน่วยงานราชการ

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัยเพื่อ การประยุกต์ใช้

อภิปรายผล

1. ความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษา
ด้านสาขาวิชา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคน
จากผลการวิจัยที่พบว่าความต้องการกำลังคน
ระดับอุดมศึกษาด้านสาขาวิชา ของกลุ่มจังหวัดภาค
กลางตอนล่าง 1 โดยรวมทุกสาขาจำนวน 84 สาขาวิชา
อยู่ในระดับปานกลาง สาขาวิชาที่มีระดับความต้องการ
มากที่สุด จำนวน 2 สาขาวิชา ได้แก่ 1) สาขาวิชาการ
ท่องเที่ยวและการโรงแรม 2) สาขาวิชาโลจิสติกส์ สาขา
วิชาที่มีระดับความต้องการน้อยที่สุด 1 สาขาวิชา คือ
สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาที่มีความต้องการระดับมาก
มีจำนวน 44 สาขาวิชา ระดับน้อย 10 สาขาวิชา ส่วน
สาขาวิชาที่มีความต้องการระดับปานกลาง 27 สาขา
วิชา ซึ่งสาขาวิชาดังกล่าวนี้ทั้งหมดเป็นสาขาวิชาที่เป็น
ความต้องการหลัก และมีความชัดเจนของการผลิต
กำลังคนสำหรับนิสิตหรือนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่
เข้าร่วมโครงการในปีการศึกษา 2555 ตามประกาศคณะ
กรรมการกองทุนเพื่อการศึกษาเรื่อง กำหนดหลักสูตร/
ประเภทวิชาและสาขาวิชาที่เป็นความต้องการหลักและ
มีความชัดเจนของการผลิตกำลังคนสำหรับนิสิตหรือ
นักศึกษาระดับอนุปริญญา และปริญญาตรี ตามประกาศ
ดังกล่าวเป็นความต้องการระดับประเทศครอบคลุม
พื้นที่ที่จะเห็นว่าพื้นที่เฉพาะในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง
ตอนล่าง 1 สาขาวิชาที่อยู่ในความต้องการระดับมาก
และมากที่สุด มีเพียง 29 สาขาวิชาเท่านั้น ทั้งนี้อาจ
เนื่องมาจากหน่วยราชการและหน่วยงานเอกชนในกลุ่ม
จังหวัดดังกล่าวมีกำลังคนที่เหมาะสมกับขนาดองค์กร
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคราชการนั้น รัฐบาลได้มีการ
ลดขนาดราชการลง (downsizing) ทำให้ปริมาณความ
ต้องการลดลง แม้ว่าสามารถกำหนดกำลังคนในรูปแบบ

ของลูกจ้าง/ พนักงานราชการแต่มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณส่วนในภาคเอกชนนั้น ความต้องการกำลังคน
สาขาวิชาต่างๆ เป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง การจ้างงานจะ
ต้องพิจารณาถึงจุดคุ้มทุนเป็นสำคัญ จากการที่รัฐบาล
มีนโยบายปรับเงินเดือนให้กับผู้จบปริญญาตรีเป็นเดือน
ละ 15,000 บาท อาจส่งผลกระทบต่อระดับความ
ต้องการได้ นอกจากนี้สถานการณ์ในการผลิตกำลังคน
ระดับปริญญาตรีของประเทศไทยโดยรวมแล้วมีการผลิต
เกินความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับการประมาณการของ
สถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2555) ที่พบว่าใน
แต่ละปีนั้นมีความต้องการกำลังคนในระดับปริญญาตรี
น้อยกว่าการผลิตกำลังคนมากในช่วงปี 2554-2557
และปี 2558-2559 มีปริมาณความต้องการกำลังคนและ
การผลิตกำลังคนใกล้เคียงกันส่วนในปี 2560-2563 นั้น
กลับมีความต้องการกำลังคนในระดับปริญญาตรีมากกว่า
การผลิตกำลังคน ส่วนการผลิตกำลังคนในระดับนี้ที่
เข้าสู่ตลาดแรงงานและเมื่อรวมกับผู้ว่างงานที่หางานทำ
มีจำนวนการผลิตกำลังคนในระดับนี้ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน
และเมื่อรวมกับผู้ว่างงานที่หางานทำ มีจำนวนการผลิต
กำลังคนมากกว่าความต้องการที่มากที่สุดในปี 2555
มีการผลิตกำลังคนสูงสุดอยู่ที่ประมาณ 2,779 คน และ
หลังจากปี 2557 นั้น มีแนวโน้มการผลิตลดลงเรื่อยๆ
จนกระทั่งในปี 2563 มีจำนวนน้อยกว่าความต้องการ
มากที่สุดโดยมีช่วงห่างอยู่ที่ 329 คน ซึ่งผลการศึกษา
พบว่า ตลาดแรงงานปริญญาตรีไม่มีความสอดคล้อง
ระหว่างความต้องการกำลังคนและการผลิตกำลังคน
ในส่วนสาขาวิชาที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ผู้ตอบ
แบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นความต้องการ
ระดับสูงสุด 2 สาขาวิชา และระดับมาก 44 สาขาวิชานั้น
มีบางสาขาวิชาที่สอดคล้องและต่างจากการศึกษาวิจัย
ของมนัส สุวรรณ และคณะ (2545) ในโครงการวิจัยเพื่อ
กำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษาที่เสนอให้มีการยุบ
รวมสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ใกล้เคียงในเขตการศึกษา
ที่ 7 ประกอบด้วยจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี
ประจวบคีรีขันธ์ นครปฐม สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม และ

สมุทรสาคร โดยกำหนดให้มีสถาบันอุดมศึกษา 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยอุทง จังหวัดสุพรรณบุรี มหาวิทยาลัยนครปฐม จังหวัดนครปฐม และมหาวิทยาลัยเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี และเสนอให้เปิดสอนสาขาวิชาต่างๆ ในแต่ละแห่งดังนี้

1. มหาวิทยาลัยอุทง สาขาวิชาที่ควรเปิดสอน คือ วิศวกรรมศิลป์ วิทยาศาสตร์การกีฬา พยาบาลศาสตร์ เกษตรศาสตร์ วิทยาการจัดการ

2. มหาวิทยาลัยนครปฐม สาขาที่ควรเปิดสอน คือ อุตสาหกรรมการเกษตร วิทยาศาสตร์สุขภาพ วิศวกรรมศิลป์ เกษตรศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ วิทยาการจัดการ

3. มหาวิทยาลัยเพชรบุรี สาขาวิชาที่ควรเปิดสอน คือ ศึกษาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ อุตสาหกรรม การเกษตร วิทยาการจัดการและเกษตรศาสตร์

ผลการศึกษาโครงการวิจัยดังกล่าวได้ศึกษาผ่านมาแล้วประมาณ 10 ปี และศึกษาโดยใช้กรอบศึกษาด้านสาขาวิชาที่ต่างกันรวมทั้งสอบถามจากผู้เรียน อาจทำให้บางสาขาวิชามีความต้องการที่แตกต่างกัน สำหรับสาขาวิชา 2 สาขาวิชาที่มีระดับความต้องการมากที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมและสาขาวิชาโลจิสติกส์ นั้น เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่สามารถนำเงินเข้าประเทศได้ค่อนข้างสูง กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งในเชิงเกษตรเชิงวัฒนธรรมและทางด้านประวัติศาสตร์ กลุ่มจังหวัดอาจเห็นว่าการมีกำลังคนระดับสูงที่มีปริมาณเพียงพอและมีศักยภาพน่าจะทำให้การท่องเที่ยวและการโรงแรมในพื้นที่ที่มีความพร้อมและเติบโตได้อย่างยั่งยืนและจากการเปิดเผยผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยหอการค้า (เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์, 2557) ซึ่งให้เห็นว่าบัณฑิตที่ผู้ประกอบการไทยต้องการและยังมีไม่เพียงพอ ร้อยละ 54.8 งานวิจัยในครั้งนี้จึงมีความสอดคล้องกัน สำหรับสาขาวิชาโลจิสติกส์เป็นอีกสาขาหนึ่งที่สามารถรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดได้มาก เนื่องจากในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ในปัจจุบันมีธุรกิจ

อุตสาหกรรมประเภทต่างๆ เกิดขึ้น หากมีกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการระบบการขนส่งสินค้าทุกภาคการผลิตจะทำให้กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 มีศักยภาพสูงขึ้น ในส่วนของการวิจัยของมหาวิทยาลัยหอการค้าจากการศึกษาความต้องการของผู้ประกอบการ (เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์, 2557) พบว่า ประเทศไทยยังขาดความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประการหนึ่งก็คือ ระบบโลจิสติกส์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ที่เห็นว่าสาขาวิชาโลจิสติกส์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ที่เห็นว่าสาขาวิชาโลจิสติกส์เป็นความต้องการในระดับมากที่สุด ในประเด็นที่เป็นความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพอุปนิสัย ความรู้ และทักษะนั้น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 มีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นการสะท้อนคุณภาพของกำลังคนที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเห็นความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านบุคลิกภาพอุปนิสัย เป็นคุณลักษณะที่ต้องการมากที่สุดครอบคลุม 6 เรื่อง ได้แก่ ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีค่านิยมที่ถูกต้องทั้งด้านสังคมและมนุษยธรรม มีความเข้าใจในวัฒนธรรมข้ามชาติ มีจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามอยู่ในฐานของจิตใจ มีความรับผิดชอบสูงทั้งในบริบทวิชาการในวิชาชีพและชุมชน และสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในการทำงานซึ่งมีบางเรื่องของคุณลักษณะที่ต้องการจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับสาระการอภิปรายของศาสตราจารย์ นายแพทย์ รัชตะ รัชตะนาวิน อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดลในฐานะประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ในการประชุมวิชาการประจำปีสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศึกษาศาสตร์ เรื่อง “อุดมศึกษาไทยสู่อาเซียน” ระหว่างวันที่ 13-14 มีนาคม 2557 (ไทยโพสต์, เอ็กไซท์, 2557)

ในประเด็นการเตรียมนักศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนว่า “การเตรียมความพร้อมนิสิตนักศึกษาต้องไม่เฉพาะเรื่องวิชาชีพ วิชาการเท่านั้น แต่ต้องมีทัศนคติที่ถูกต้อง มีความรับผิดชอบต่อสังคมและการทำงานร่วมกัน รวมถึงการปลูกฝังเรื่องคุณธรรมซึ่งในขณะนั้น มหาวิทยาลัยมหิดลและทุกสถาบันการศึกษาพยายามปลูกฝังความมั่นคงในคุณธรรม ก้าวอย่างออกจากรั้วมหาวิทยาลัยที่ต้องรังเกียจคอร์รัปชัน รั้งไม่ได้กับการฉ้อราษฎร์บังหลวง ต้องการให้บัณฑิตออกไปไม่ใช่เพียงนักวิชาชีพ วิชาการแต่ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมให้เป็นสังคมที่ดี” สำหรับองค์ประกอบของคุณลักษณะของกำลังคนระดับอุดมศึกษาที่ศึกษาครั้งนี้ยังไม่มีการศึกษาวิจัยมาก่อน ส่วนความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาในด้านบุคลากรอุปนิสัยที่อยู่ในระดับมากที่สุดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 เป็นการสะท้อนความต้องการจำเป็น (need) ที่กำลังคนควรจะต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นทั้งในหน่วยงานราชการ และหน่วยงานเอกชน อาจเป็นเพราะสภาพปัจจุบันองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ข้าราชการ/พนักงานที่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรียังขาดคุณลักษณะในด้านนี้จึงระดับความต้องการในระดับมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาด้านสาขาวิชาจำแนกตามประเภทของหน่วยงานและที่ตั้งของหน่วยงาน

จากการเปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาด้านสาขาวิชาโดยรวมทั้ง 84 สาขาวิชา โดยจำแนกตามประเภทของหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน/องค์กรธุรกิจ ไม่แตกต่างกันทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันการรับรู้ของบุคคลต่างๆ ในสังคมในด้านข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวางรวมทั้งในระดับกลุ่มจังหวัดและจังหวัดมีกลไกที่เป็นเครือข่ายการทำงานระหว่างหน่วยงานราชการ และหน่วยงานเอกชนในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดปัญหาและความต้องการจะมีการรับรู้และเรียนรู้ร่วมกัน การมองปัญหาและความต้องการต่อกำลังคนระดับอุดมศึกษา

ของสถานประกอบการ/ หน่วยงานราชการของกลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามจึงไม่แตกต่างกันมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตร/สาขาวิชาในระดับปริญญาตรีที่สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เปิดสอนเมื่อพิจารณาความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาด้านสาขาวิชาจำแนกตามที่ตั้งของหน่วยงานราชการ/ หน่วยงานเอกชน พบว่า ไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน เนื่องจากจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ จังหวัดราชบุรี และสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ในพื้นที่ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสาขาวิชาต่างๆ ที่พื้นที่มีความต้องการไม่ต่างกัน รวมทั้งการให้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการเกี่ยวกับสาขาวิชาระดับอุดมศึกษาที่ขาดแคลนและเกินความต้องการมักจะปรากฏอยู่ในสื่อต่างๆ อย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นผู้บริหารองค์กร ซึ่งมีศักยภาพในการเรียนรู้สูงรวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่างจังหวัดในกลุ่มเดียวกันทั้งหน่วยงานราชการและเอกชนโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ความแตกต่างกันระหว่างพื้นที่มีน้อย

การเปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนจำแนกตามประเภทของหน่วยงานและที่ตั้งของหน่วยงาน ความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 3 คุณลักษณะ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และบุคลิกอุปนิสัย ของหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน/ องค์กรธุรกิจในจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน โดยหน่วยงานเอกชน/องค์กรธุรกิจมีระดับความต้องการคุณลักษณะสูงกว่าหน่วยงานราชการ ทั้งนี้พฤติกรรมองค์การและวัฒนธรรมองค์การของหน่วยงานทั้ง 2 ประเภทมีลักษณะที่ต่างกัน โดยที่หน่วยงานเอกชนจำเป็นที่จะต้องสรรหาที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงทั้งด้านความรู้ ทักษะและบุคลิกภาพอุปนิสัย เนื่องจากจะต้องสร้างผลผลิตให้ได้ตามเป้าหมายขององค์กรเพื่อให้ได้ผลตอบแทนมากที่สุด สำหรับในส่วนราชการนั้นอาจจะเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ของกำลังคนในหน่วยงานราชการในระดับที่ยอมรับได้ก็เพียงพอ เมื่อเปรียบเทียบความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำแนกตามที่ตั้งของหน่วยงานราชการ/ หน่วยงานเอกชน/ องค์กรธุรกิจ ต่างกัน คือ ในจังหวัดราชบุรีและจังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกันจากการที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในที่ตั้งเดียวกัน ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลที่คลงกันระหว่างหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชนของจังหวัดที่ตั้งและสองจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตั้งอยู่ในกลุ่มจังหวัดเดียวกัน ซึ่งมีความเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันในหลายมิติ จึงน่าจะมีความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่ต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ของสถาบันอุดมศึกษา

1) ปรับปรุงหลักสูตรหรือพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่เน้นสาขาวิชาที่เป็นความต้องการกำลังคนระดับมากที่สุด จำนวน 2 สาขาวิชา เป็นกลุ่มแรก และสาขาวิชาที่เป็นความต้องการระดับมาก เป็นกลุ่มวิชาที่เป็นลำดับความสำคัญรองลงไป จำนวน 44 สาขาวิชา ตามที่สถาบันมีความพร้อม โดยให้สถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตร/ พัฒนาหลักสูตรรวมทั้งเป็นอาจารย์ผู้สอน ซึ่งการดำเนินการตามแนวทางนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยของธีรวิทย์ บุญยโสภณ และคณะ (2549) สำหรับกลุ่มกำลังคนในระดับบน (ปริญญาตรี) ได้แก่ 1) รัฐบาลควรมีนโยบายผลิตกำลังคนด้านวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีในรูปแบบ สหกิจศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ 2) สถานศึกษาที่ผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษาให้กับกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ควรจะทำโครงการร่วมมือทางวิชาการกับสถานประกอบการด้านการศึกษา และผลิตบัณฑิตการออกแบบการผลิตและการใช้เครื่องมือเครื่องจักรในห้องปฏิบัติการร่วมกัน 3) การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน

ในระดับ อุดมศึกษาควรเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ โดยการสร้างเครือข่ายร่วมกันระหว่างสถาบัน อุดมศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์และองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ เช่นเดียวกับข้อเสนอแนะของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2555) ในโครงการวิจัยการศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนา กำลังคนในระดับกลุ่มจังหวัดและกรุงเทพมหานครในเชิงนโยบายให้มีการลดการผลิตบัณฑิตที่ตลาดมีความต้องการลดถอยลง โดยมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคไม่จำเป็นต้องผลิตบัณฑิตเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยในส่วนกลางและมุ่งเน้นการผลิตบุคลากรสายวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพให้มากขึ้น โดยสถาบันการศึกษา ทบตวนบทบาทในการผลิตบัณฑิตในระยะกลาง 3-5 ปี รวมทั้งการเพิ่มคุณภาพบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการ ด้วยการร่วมมือกับสถานประกอบการที่ต้องการผู้จบปริญญาตรีที่มีคุณภาพโดยเข้ามามีบทบาทในการร่วมสอนและร่วมสนับสนุนทรัพยากรในสาขาที่เป็นความต้องการของสถานประกอบการซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่มอบให้กับคณะกรรมการการอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2556 โดยให้มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557)

2) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแก่นักศึกษาทุกหลักสูตรให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยเน้นคุณลักษณะด้านบุคลิกอุปนิสัย เป็นลำดับแรก ด้านความรู้และทักษะเป็นลำดับรองมา ในประเด็นนี้จากการศึกษาเอกสารรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมาหน่วยงานและสถานประกอบการต่าง ๆ มีความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาที่มีคุณลักษณะค่อนข้างสูง (ภัทระ พนัสอำพล, 2534; สมบัติ ทองอมรสิทธิ์, 2538; สุวารีย์ วงศ์วัฒนา และสมบัติ พรหมเสน, 2544; ชุติรัตน์ จันทร์เชื้อ, 2545; พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม, 2547; ธีระวิทย์ บุญยโสภณ และคณะ, 2549; สัมพันธ์ สุกใส, 2553 และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2555) ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ที่เน้นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์นี้เป็นการเตรียมกำลังคนในเชิงคุณภาพให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน

3) สถาบันอุดมศึกษาสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการและหน่วยงานราชการในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 เพื่อเป็นหุ้นส่วนทางด้านวิชาการในการผลิตบัณฑิต ในประเด็นนี้เป็นแนวทางที่มุ่งเพิ่มคุณภาพบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2555) และธีรวิฑูมิ บุญยโสภณ และคณะ (2549) ที่ให้สถาบันอุดมศึกษามีความร่วมมือกับสถานประกอบการต่างๆ ที่ต้องการกำลังคนระดับปริญญาตรีในการเข้ามาฝึกอบรมพร้อมสอนสนับสนุนทุนทรัพย์ในสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการ การวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์และการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรในห้องปฏิบัติการร่วมกัน รวมทั้งข้อเสนอแนวทางแก้ไขความไม่สมดุลของตลาดแรงงานไทย ที่ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากระทรวงแรงงาน สถาบันเฉพาะทาง และสถานประกอบการภาคเอกชนในด้านการจัดหลักสูตรการพัฒนา และการฝึกปฏิบัติจริงทั้งในระดับส่วนกลาง และระดับจังหวัด (กรวิทย์ ดันศรี และสิริธร จารุชัญญลักษณ์, ออนไลน์, ม.ป.ป.)

ข้อเสนอแนะการวิจัยเพื่อการประยุกต์ใช้

การศึกษากำลังคนระดับอุดมศึกษาเพื่อวางแผนการผลิตกำลังคนของกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 1 จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ดังนี้

1. การขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนไปยังพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ควรพิจารณาเปิดสอนในหลักสูตร/ สาขาวิชา ที่เป็นความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาที่ได้จากการวิจัยในครั้งที่เป็นเป้าหมาย โดยพิจารณาเปิดสอนสาขาวิชาที่มีระดับความต้องการมากที่สุดและมาก

2. สถาบันอุดมศึกษาต่างๆที่ตั้งอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ควรปรับปรุงหลักสูตร/พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้ง นี้ โดยเน้นการเปิดสอนสาขาวิชาที่ตรงกับระดับความต้องการกำลังคนของกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 1 ได้แก่ สาขาวิชาที่มีความต้องการระดับมากที่สุดและระดับมาก

3. สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ควรส่งเสริมและพัฒนา นักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังคนทั้งด้านบุคลิกอุปนิสัย ความรู้ และทักษะ โดยเน้นด้านบุคลิกอุปนิสัยเป็นพิเศษ

4. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ควรนำข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะสาขาวิชาที่เป็นความต้องการกำลังคนระดับมากที่สุด และมาก ตามความต้องการของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 เผยแพร่ให้นักเรียนและผู้ปกครองรับรู้ในวงกว้างสำหรับเป็นทางเลือกในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรวิทย์ ดันศรีและสิริธร จารุชัญญลักษณ์. (ม.ป.ป.) การศึกษาเรื่องความไม่สมดุลของตลาดแรงงานไทย นัยของการขาดแรงงาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2556, เข้าถึงได้จาก <http://www.bot.or.th>
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2557). สาเหตุบัณฑิตล้มตลาด: วิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์. เข้าถึงได้จาก <http://www.kriengsak.com/node/1056> [สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2556]

- ชวลีรัตน์ จันทร์เชื้อ. (2545). การศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาอุตสาหกรรม
ท่องเที่ยวที่หน่วยงานต้องการ. พิษณุโลก: สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ธีรวิทย์ บุญยโสภณ และคณะ. (2549). การศึกษาความต้องการกำลังคนระดับอุดมศึกษาเพื่อตอบสนองการพัฒนา
อุตสาหกรรมยานยนต์ไทย. วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 16(1), 51-56.
- พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม. (2547). การศึกษาความต้องการแรงงานระดับอุดมศึกษาในแหล่งงานของภาคใต้. วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, คณะวิทยาการจัดการ, สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ภัทระ พันธอำพล. (2534). สมรรถภาพทางวิชาชีพของวิศวกรซ่อมบำรุงโรงงานตามความต้องการของผู้บริหาร
สถานประกอบการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารเทคนิคการศึกษา,
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2545). โครงการวิจัยเพื่อกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุข. (2551). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย
(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2555). รายงานฉบับสมบูรณ์ (ฉบับปรับปรุง) โครงการวิจัยการศึกษา
ความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ. (แผนปฏิบัติการในระดับกลุ่ม
จังหวัด) เสนอต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- สมบัติ ทองอมรสิทธิ์. (2538). ลักษณะความต้องการคุณภาพแรงงานในสาขาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในภาค
อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษา: บริษัท ไรท์ ประเทศไทย จำกัด. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สัมพันธ์ สุกใส. (2553). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกำลังคนในกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในอีก 5 ปีข้างหน้า
(พ.ศ. 2554-2558). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2556). กรอบวิจัยประจำปีงบประมาณ 2557. วันที่ค้นข้อมูล 30 กันยายน
2556, เข้าถึงได้จาก http://www.nrct.go.th/Portals/0/data/ชค/2556/08/1_กรอบวิจัย_2557.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). รว.ศธ.มอบนโยบาย กกอ. ชุดใหม่. อนุสารอุดมศึกษา,
38(423), 3.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). การศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนา
กำลังคนของประเทศ. กรุงเทพฯ: สกศ.
- สุวารีย์ วงศ์วัฒนา และสมบัติ พรหมเสน. (2544). การศึกษาความต้องการแรงงานระดับอุดมศึกษาในแหล่งงานของ
ภาคเหนือตอนล่าง ปีการศึกษา 2544. สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์. (2557). มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเผยผลวิจัย AEC ต้องการคนทำงานมีความรู้เฉพาะทาง
พัฒนาการเรียนการสอนสู่ iHybrid, ไทยรัฐ (11 มีนาคม 2557), 13.